

komme til en rolig og sikker Ordning af Forholdet og undgaa den Omvæltning, som det i en vis Forstand vil blive, naar man kaster Godderne paa en Gang paa Markedet og muligvis belemrer enten Kommunen eller Kommissionen med dem. Saa er der ogsaa et andet Punkt, som maa overvejes og prøves. Jeg tror ikke, at det kan gaa an, at lægge det som en Servitut paa disse Forder, at de kun maa anvendes til Husmandslodder. Derved spærres man Præstefaldet Vejen til at blive af med, hvad Kommissionen siger, at det er hensigtsmæssigt at blive af med, dersom der nemlig ikke findes Husmænd, som ville købe, dersom det, efter at man har favoriseret og begunstiget Husmændene og gjort alt muligt for at faa Godderne paa Husmandshænder, skulde vise sig, at det ikke lykkes. Man bør da være i Stand til at kunne blive af med dem paa anden Maade. Dette er ogsaa, tror jeg, forudsat som en Mulighed i det tidligere Forslag, og derfor kan jeg ikke gaa ind paa nu i dette Øjeblik og som en Forberedelse for det hele at modtage som en Servitut, at ingen Del af Præstegaardsjorden maa afhændes, før den Sag er bragt i Orden, thi der kan, hvor tilbageholdende man end er, gives Tilfælde, hvor det er nødvendigt i Præstefaldets Interesse at gøre det, og hvor man ikke kan strække sig videre end til at sige: vi favorisere de smaa Parceller; de skulle have Forkøbsret og sættes i første Række, men naar der ikke kommer Købere til dem, saa ere vi nødt til at gaa en anden Vej. Jeg har fremhævet dette Punkt, fordi jeg tror, at det er en Imødekommen fra mit Synspunkt. Jeg har ikke ladet Sagen ligge udrykket hen, og jeg har som sagt intet imod, naar jeg bliver i Stand til at bidrage til denne Sags Løsning, at gøre det i den Forbindelse, hvort jeg maatte mene at det kan gøres. Der er grumme mange Enkeltheder, som er blevne fremdragne i denne Diskussion, som ikke ere blevne berørte af mig, skønt jeg for øvrigt havde meget at sige om dem, men de ville jo kunne komme frem ved en senere Behandling. Jeg holder mig her kun til Hovedpunkterne. Der er nu tilbage det sidste Hovedpunkt, Spørgsmaalet om Offerpligtens Dphør. Jeg er ogsaa enig i dette Hovedpunkt, thi det er jo et Hovedpunkt, at Offerpligten skal opføre. Jeg har kun udtalt — hvad jeg heller ikke finder egentlig ganske strider mod dette Lovforslags Bestemmelser — at Retten til at modtage Gave ikke bør være forment Præsterne. Jeg vil sige, at et saadant Forbud vilde være sig støvende i højeste Grad, thi hvad vilde Resultatet blive, hvis man forbød Modtagelsen? Ja, det vilde jo betydte, at man i givet Tilfælde mod Præ-

sterne maatte sætte den Straffebestemmelse i Kraft, som det ærede Medlem fra Bogense (M. Nielsen) læste op forleden. Det vilde opvære mine Jølleler, om man skulde gøre det. Man vilde i hvert Fald sætte enhver samvittighedsfuld Præst i en højt mærkelig Situation, det vilde blive et Samvittigheds-spørgsmaal for ham, om han efter samtlige Omstændigheder kunde modtage en Gave, der gives ham, som løsreven fra alle Hensyn til hans Virksomhed, eller han ikke kunde det. Det er nu imidlertid heller ikke, saa vidt jeg forstaaer Forslaget, Meningen, og dette Punkt betragtedes i Forslaget fra 1875—76, da det behandledes i Landstinget, væsentlig som en Redaktionsændring, og man formulerede den Gang dette Punkt lidt anderledes. — Men nu kommer jeg til det næste Punkt, hvor jeg med Bevidsthed har ført noget frem, der kan blive Marsag til en ny Uoverensstemmelse. Det er med Hensyn til Spørgsmaalet, om der ikke skal træde noget i Stedet for det Minus, som det kirkelige Fond faar ved Offerpligtens Dphør, om det ikke bør erstattes, ikke saaledes at den enkelte Præst skal have noget deraf, men saaledes at det kirkelige Fond faar Erstatning derfor. Det mener man jo efter en Bestemmelse i dette Forslag skal ydes i visse Tilfælde af Kommunerne. Man mener at ved Offerets Afløsning til Skolelærerne, skal Kommunen for bestandig overtage et saadant Bederlag, og man forudsætter dog vistnok i § 1, at det er Meningen at paalægge Kjøbenhavn og Købstæderne noget saadant. Jeg ser nu ikke, hvorfor der saa skulde være noget urimeligt i den Tanke at sige: Ja, en lignende Ydelse af Landkommunen maa erstatte det kirkelige Fond det Minus, som fremkommer ved Offerpligtens Dphør. Tanken derom synes jeg hverken er forfærdelig eller noget, der egentlig kan volde Kval, og Tanken er vaagnet hos mig ikke uden Anledning fra tidligere Forhandlinger, men ganske vist væsentlig ved at høre med Spørgsmaalet om, hvorledes man skal ordne Lønningsforholdet for Købstadpræsterne. Jeg skal ikke yderligere forhale Forhandlingen, men altsaa blot urgere, at mit Standpunkt til denne Sag er det, at jeg er rede til at arbejde for dens Løsning fra de Udgangspunkter, som vare til Sede, da man sidst slap Traaden, men med det Forbehold, at jeg tager Hensyn til de Erfaringer, som kunne indhøstes fra Mellemtiden.

M. Nielsen: Det er et Par Dninger af det ærede Medlem fra Vejle (Jalkenstjerne), der bringe mig til at tage Ordet for nogle ganske korte Bemærkninger. Jeg